

Eestimaa töörahvas kaotas 1. detsembril. Sajad ja tuhanded paremad töörahva pojad langesid valge terrori ohvriks. Kuid need ohvrid ei olnud asjata. Võitluses, lahingutes kasvab ja karastub proletaarne kaardivägi. Esimese detsembri õppetund on võidu pandiks Eestimaa töörahva ja kogu ilma tööliklassi läheneval ülestõusul kodanluse vastu, mis kommunistlise partei juhtimisel töötavad hulgad nii linnas kui maal jäädavalt kapitali ikkest vabastab.

N

ais **TÖÖLINE** ja
KOLHOOSNIK

„Külvaja“ kirjastus

1933

3

Oktoober

SISUKORD

	Lhk.
Politiiline osa:	
1. Kangejalik ülestõus	1
2. Eestimaa proletariaadi võitluselaul — <i>A. Lukin</i>	2
3. Vastastikuse abiandmise kassa on tähtis ühiskondlik ülesanne	3
4. Soome kolhoosi „Kallie“ naiskolhoosnikkude-lööklaste kiri eestlastele naiskolhoosnikkudele	4
5. Sõjahädaoht — <i>Hilda Moosberg</i>	4
Ilukirjandus:	
6. Anna-Maria — <i>K. Trein</i>	5
7. Vaskino vabariik — <i>E. Krüger</i>	9
8. Laul vastusammuvast — <i>Tõk. V. R.</i>	14
Karjakaasvatus:	
9. Üks teedest jõukale kolhoosilisele elule — Agronoom <i>S. Kostin</i>	15
Sõnumid:	
10. Poliitmassiline töö kõrgemale järjele	16
11. Poliitmassiline töö V. Kingissepa nimelises E. T. Haridusmajas Leningradis.	16
Arstiteadus:	
12. Trahooma — Arst <i>Ella Luht</i>	17

Võitlustes, lahingutes karastub ja kasvab proletarne võitlusvägi

2065 Kangelaslik ülestõus

1. detsembril saab täis 9 aastat päevast, mil Tallinna proletariaat kangelaslikult sõjariistus välja astus oma kurnajate vastu.

1924. aasta lõpuks oli valge Eesti majanduslikult ja poliitiliselt täiesti lagunemas.

Valge Eesti „tööstusepoliitika“ varises juba varem kokku. Tsaari-Venemaa ajal asutatud tööstusettevõtted jäid „isesesivas“ Eestis ilma toor- ja kütteaineta. Loomulik, et kõik suuremad tehased kängu jäid, vaatamata sellele, et vabrikantidele riigikassast ohtralt laenu jagati.

Liival kiratsev tööstus aga laenusid tasuda ei suutnud, — see selgus juba 1923. a. lõpuks. Riigikassa oli tühjaks pumbatud ja see hiigla maksupress, mis tööliste ja töötava talurahva — kogu töörahvahulkade peal lasus, viimaseid näljapenne neilt rõõvides, ei olnud ka enam suuteline seisukorda päästma. Töörahvahulkades kasvas rahulolematumus, revolutsiooniline meeleolu. „Vabariik“ seisis täieliku pankroti lähel.

Loomulik, et kodanlus Eestis, nagu praegugi, kõik kriisi raskused töörahva õlgadele veeretab, neid veel viletsamasse seisukorda rõhudes. Tehased, suuremad ettevõtted Tallinnas, Narvas ja mujal suluti, töölisel heideti uulitsale. Määratult kasvas töötööliste hulk, elukallidus tõusis tugevasti, valmies revolutsiooniline olukord nii linnas kui maal.

1924. a. lõpul tõusis kriis oma kõrgemale tipule. Suvel olid rohked kokkupõrked tööliste ja kodanluse vahel. Uulitsameeleavaldused ja kokkupõrked politseiga olid sagedased nähtused.

Juba siis valmies kodanlus ette fashistlikku riigipööret, mis käesoleval aastal demagoogia ja terrori tingimustes teostati.

1924. a. lõpul oli revolutsiooniline olukord täiesti käegakatsutav. Eestimaa Kommunistlik Partei asus oma jõudude lahingulisele koondamisele, töörahvahulkade mobiliseerimisele, et parajal silmapil-

gul viia töötav klass sõjariistus ülestõusule kurnajatekorra vastu, et purustada seda korda ja maksma panna nõukogude valitsust.

EKP juhtivusel asus tööliklass ja kehvatalurahvas oma sõjariistus võitlussalkade organiseerimisele.

Õöl vastu 1. detsembril koondusid võitlussalgad kogumispunktidesse ja varahommikul, kella 6 paiku, kõlasid Tallinnas esimesed paugud. Uulitsavõitlus algas verise kodanluse kukutamise, Nõukogude Eesti eest.

Tööliste võitlussalgad valutasid Toompea, võtsid oma alla riigikogu hooned, vallutati täielikult posti- ja telegrafi peajaam, Balti vaksal jne, jne.

Kangelaslikult võitles vahva Eestimaa proletariaat ja kehvatalurahvas EKP juhtivusel 1. detsembril 1924. aastal.

Ülestõusul kaotas töörahvas kõigi soodsate tingimuste juures sellepärast, et „EKP ei suutnud lõpuni teostada leninist ülestõusu kunsti, ei suutnud organisatsiooniliselt ja sõjaliselt sõjaka eelrinna väesalga väljaastumist siduda hulkade väljaastumisega, ei suutnud õigel ajal revolutsioonilisi, väljaastumiseks valmisolevaid hulkasid eelrinna salga väljaastumisele järele tõmmata“

(L. Looring, „Mõnedest EKP küsimustest pärast Oktoobrirevolutsiooni“, lhk. 76).

Kui lähedal oli töörahva võit 1. detsembril, seda tunnistas isegi suurtime kindral Laidoner juba 1928. aastal: „Siin oli meie (s.o. kodanluse — Toim.) olemasolu uuesti noatera peal. Meil ei ole siamaani seda hädaohtu veel küllaldaselt hinnatud... Tegelikult rippus seisukord ära mõnest üksikust momendist. Oleks mässajatel (töölistel — Toim.) korda läinud vallutada sõjaminesteeriüni, purustada sõjaväe keskaparaati vaimiliselt ja materiaalselt, viimast sõjaväe telegrafi keskjaama vallutamise näol, ja oleks mässajad mõne tunniks suutnud võimu oma kätte saada,

Si. Allmann,

Tallinna Balti puuvillavabriku töolistevanem. Üks agaramatest seltsilistest naiskomisjonides ja töolisteliikumises. Pärast piinamist lasti 8. detsembril 1924. a. maha.

siis oleks võimalik, et meie rahva ajalugu sootuks teise pöörde oleks võinud saada."

Eestimaa töörahvas kaotas esimesel detsembril sajad ja tuhanded töörahva parematest poegadest ja tütardest, kes langesid lahingutes, valge eesti kodanluse piinakambrites ja rabades ning liivaküngastel. Kuid need ohvrid polnud asjata. Nad koondasid Eestimaa töörahvast veel enam ühisesse väerinda EKP juhatusel kodanluse vastu. Võitlustes, lahingutes karastub ja kasvab proletaarne võitlusvägi. Esimese detsembri ülestõus on õppetunniks Eestimaa proletariaadile lähenevates otsustavates võitlustes fashismi, kogu kodanluse — fashistliku korra vastu.

Ja need võitlused lähenevad. Sügav ja järjesti süvenev majanduskriis, revolutsioonilise liikumise tõus, fashismi suurenev aktiivsus

rahvusvahelises ulatuses, Hitleri eeskujud Saksamaal — need on peategurid, millest on tingitud eesti kodanluse kiire edasiminek fashismi teed 14.—16. oktoobril võeti rahvahääletusega vastu Eestis „vabadussõjlaste“ põhiseaduse eelnõu, mille maksmapanek tähendab Eestis alasti fashistliku diktatuuri maksmapanekut, hiltlerlikku terrori kogu revolutsioonilise töörahva vastu.

Anna Halling
1. detsembri ohver.

Selles olukorras kasvab ja tõuseb võitlus. Töörahvas Eestimaal koondab ikka tihedamalt ridu enda juhi, Eestimaa kompartei võitluslipu alla. Ja selles võitluses fashistliku terrorikorra purustamise, Nõukogude Eesti eest võidab Eestimaa kangelaslik proletariaat. 1. detsembri õppetunnid on selle võidu pandiks.

EESTIMAA PROLETARIAADI VÕITLUSELAUL

Idast paistab
tulipunane
koidu sära.
Üles tehased,
vabrikud,
võitlusesse.
Ja kutsub
Komintern,
ta kutsub
meid täna
oma vägede
terasest
ridadesse!
Haara püss, tööline!
Haara püss, sulane!
Barrikaadidele!
Vanglas piinab
julg kodanlus
me vahvaid vendi —
fashistlike
sotside
õnnistusel.
Raske kriisitaud
närimas aga
neid endid.
Aeg paras
nelle teha
on lõpetuse.
Haara püss, tööline!
Haara püss, sulane!
Barrikaadidele!

Tormituultes
ju kergitab
Peipsigi rinda.
Baltimerel
vaht lainetel
välendab.
Meile visanud
kodanlus
võitlusekinda —
valge terrori
julmi
ja koleda.
Haara püss, tööline!
Haara püss, sulane!
Barrikaadidele!
Seltsimehed,
kõik punaste
lippude alla!
Meile Lenini
käsud
teed näitavad.
Maha kodanlus,
sotsid,
demokraatia võllad!
Toompeale
lipp punane
lehvima!
Haara püss, tööline!
Haara püss, sulane!
Barrikaadidele!

Vastastikuse abiandmise kassa on tähtis ühiskondlik ülesanne

Meil kolhoosides, maal, on naiskolhoosnikud kultuuriliseit suuri edusamme teinud. Isegi mahajäänud naiskolhoosnikud ja talunaised üksikmajapidajaist hakkavad aru saama, kui hädatarvilikud on neile lastesõimed, söögimajad, lasteplatsid.

Kõigil kolhoosnikkudel on selge, missugune hiiglasuur tähtsus kolhoosi edaspidises majanduslikus kindlustuses on eluoluliste tingimuste parandamisel. Kuid ühiskondliku toitluse küsimus, edaspidine lasteasutuste võrgu laiendamine jne nõuab mitte üksi ühiskondlikku ettevõtlikkust, vaid ka ainelisi väljaminekuid. Vastastikuse abiandmise kassadel kolhoosides on sellel alal suured ülesanded.

Need kassad on tähtsaks allikaks, kust võib tarvilikku materjalset abi saada igasuguste elu-oluliste asutuste organiseerimiseks, mis vabastab naisi koduste tööde koormast ja annab neile võimaluse laiemalt ja kasulikumalt, kui senini, sotsialismi ehitustööst aktiivselt osa võtta.

Vastastikuse abiandmise kassade organiseerimisele tuleb tõmmata terve küla aktiiv, — kõik jõud tuleb selleks organiseerida.

Mõni aeg tagasi kriipsutas Leningradi ülelinnaline naisaktiivi konverents alla eriti just naiseltsiliste aktiivsuse tähtsust eluoluliste asutuste organiseerimisel ja selle töö omaduse tõstmisel. Sedasama tuleb meil ütelda ka küla naisaktiivi kohta.

Vaatame, missugused on vastastikuse abiandmise kassade ülesanded? Neid organiseeritakse selleks, et anda abi oma liikmetele, kui nad mõnesugustel põhjustel ei saa tööstusest osa võtta ja vajavad ühiskondlikku toetust. Kõigepealt antakse abi aju-tiste haiguste puhul töösuute kaotamise, vigastuse, perekonna ülevõlpidaja surma puhul, ning raskejalgsuse ja sünnitamise ajal jne. Viimastel juhtudel on vastastikuse abiandmise kassad naiskolhoosnikkudele eriti tähtsad.

Kui tihti talunaine ennemalt kuni viimse silmapilguni põllul töötas ja tihti sünnitaski põllul.

Vaat mispärast on vastastikuse abiandmise kassade organiseerimine otsekohe just naiskolhoosnikkudel esimesejärgu tähtsusega küsimus.

Vastastikuse abiandmise kassad peavad

emade kinnituste eest võitlema ja seda kinnitust läbi viima. Nüüd, mil uus küla on juba sotsialistlikul alusel ümber korraldatud, mil kolhooside ehitusioöl nii suured saavutused, on niisugune kinnitus võimalik.

Muidugi teada, mitte veel kõikidel kolhoosidel ei ole võimalik kindlustada naiskolhoosnikkudele sünnitamise ajal täielikku neljakuulist puhkust, nagu see on linnas tööstuses ja ettevõtetes, kuid juba paljud kolhoosid vabastavad naisseltsilise kuu aega enne ja kuu aega pärast sünnitamist, kehvemad kolhoosid viivad naiskolhoosnikud viimastel kuudel ja pärast sünnitamist kergemale tööle.

Kui palju ja kui suurel määral tuleb kellegile abi anda, seda otsustab kassaliikmete üldkoosolek.

Veel on tähtis teada, et vastastikuse abiandmise kassa organiseeritakse kolhoosnikkude omal jõul. Ise korjavad nad sisseastumise maksusid ja maksavad igaaastasest sissetulekust üks teatud protsent, mille määrab ära üldkoosolek.

Peale selle saab kassa veel sissetulekut kolhoosi üldfondist, mille suuruse määrab ära kolhoosnikkude üldkoosolek (artelli põhikirja II paragrahvi põhjal).

Kahjuks mitte veel igalpool ja mitte kõikidele pole selge vastastikuse abiandmise kassade tähtsus, eesmärk ja ülesanded. Eriti nõrk on see vähemusrahvuste seas. Üldoblastiline talupoegade ja kolhoosnikkude vastastikuse abiandmise kassade komitee ei ole seda tööd vähemusrahvuste seas tõsiselt veel organiseerinud. Paljudes kohtades ei panda kassade organiseerimisele mingit rõhku.

Külanõukogud, kolhoosid peavad sellele tööle pöörama rohkem tähelepanu. Naiskolhoosnikud peavad olema selle töö aktiivsed edasitõukajad ja algatajad.

Vastastikuse abiandmise kassa annab toetust mitte ainult emakaitsele, haigetele, vaid on ka suureks toeks kolhoosi majanduse kindlustamisele. Nende kaudu on võimalik kolhooside juurde majapidamisi organiseerida. Krasnogvardeiski raioonis on vastastikuse abiandmise kassad organiseerinud oma kolhooside juures kanade, kodujäneste kasvatuse, mesilastepidamise majapidamised jt.

Nendel tööaladel töötavad invaliidid ja raugad, kes raskemaid kolhoosi töid ei suuda teha.

Vastastikuse abiandmise kassade suurt tähtsust elu-oluliste küsimuste parandami-

sel ja kolhoosi majanduse kindlustamisel silmas pidades peab naiskolhoosnik nende organiseerimises esirinnal sammuma.

Vastastikuse abiandmise kassad peavad olema igas kolhoosis.

E. S.

Soome kolhoosi „Kallie“ naiskolhoosnikkude-lööklaste kiri eestlastele nais-kolhoosnikkudele

Kallid seltsilised, naiskolhoosnikud!

Tahame teiega jagada oma kogemusi vastastikuse abiandmise kassa töö üle. See kassa on meile meie töös suureks toeks. Teie teate ise, kui hädatarvilikud on meile lasteasutused, ja just kolhoosi vastastikuse abiandmise kassa kaudu organiseerisime meie omale eeskujuliku lastesõime. Lapsed on meil nüüd alati puhtadja õigel ajal toidetud. Nüüd teeme meie oma tööd kolhoosis palju rahulikuma südamega. Pärast seda, kui me lastesõime organiseerisime, on meie tööpäevade arv kolhoosis tõusnud.

Ja sellepärast kutsume teid kõiki — eestlastest naiskolhoosnikud — üles vastastikuse abiandmise kassade organiseerimisele. Mobiliseerige selleks kõik oma jõud. Tõugake taga kolhoosi juhatust ja kõiki kolhoosnikke! Iga naiskolhoosnik ise peab olema kassa liige ja aktiivne tegelane.

Vastastikuse abiandmise kassa annab meile, naisterahvastele, suurt kasu. Häiguse ajal, samuti sünnitamise puhul saame

abi, meie tööpäevad saavad välja makstud jne.

Meie vastastikuse abiandmise kassa töötas juba tulevaks 1934. aastaks tööplaanil välja.

Tuleval aastal kavatsime meie lasteplatsi organiseerida. Peale selle organiseerib kassa omale veel abimajapidamise. Me oleme juba kanadekasvatamisega algust teinud. Käesoleval ajal on meie kassa majanduslik seisukord tugev. See annab meile võimalust meie laste toitmist lastesõimedes tõsta.

Meie tahaksime, et ka teised naiskolhoosnikud tutvuneksid meie kogemustega, seepärast kirjutasime venekeelsesesse naisajakirjasse „Naistöoline ja talunaine“ ja ka teie ajakirjasse „Naistöoline ja naiskolhoosnik“.

Naiskolhoosnikud:
Kunnone ja Koivane

Kolhoos „Kallie“, Leningradi oblastis.
Krasnogvardeiski raioonis.

Sotsialismi ehiuse hiiglatöös ei tohi meie väljaspoolt ähvardavat hädaohtu unustada. (Voroschilov)

Sõja hädaoht

Sõja hädaoht on muutunud tänapäevaseks konkreetseks võitluseküsimuseks.

Maailma ähvardab tegelikult mitte üks sõda, vaid kümned sõjad.

Kauges-Idas käib juba sõda Jaapani ja Hiinamaa vahel. Võib kindel olla, et Jaapani imperialistid ei piirdu haaratud Hiinamaa osadega, vaid tungivad edasi.

Kõik kapitalistlikud riigid valmistavad sõja vastu. Sõjavägi, tööstus, põllumajandus ja transport on niimoodi ette valmistatud, et võib mõnede tundide jooksul viia üle sõjajalale.

Imperialismi vastuolud on tõusnud viimase tipuni. Veel millalgi ei ole vastuolud imperialistlike riikide, riikide rühmade

ja üksikute kodanliste rühmade vahel nii teravad olnud kui praegu.

Tänapäev on raske leida kaht imperialistlikku riiki, kelle vahel poleks arenenud teravad vastuolud.

Kõik imperialistlike riikide liidud ja ühendused on üirikised ja varisevad suure kiirusega kokku.

Seesugune vastuolude teravnemine praegusel ajal on iseloomustav sõjaeelsele ajajärgule ja on tingitud kapitalistlikust majanduslikust kriisist, mis ikka teravamaks muutub.

Kominterni täidesaatekomitee XII pleenum (1932. a.) konstateeris, et praegusel ajal läheb maailm üle sõdade ja revolüt-

sioonide teise suurde ajajärku. Möödunud aasta näitab meile, et see hinnang on täiesti õige.

Vastuolud Kauges-Idas Jaapani ja Ameerika vahel, kus Jaapan kogu aeg Hiinamaal aktiivselt edasi tungib, on muutunud väga teravaks. Ameerika asub praegu ooteseisukohal. Ameerika Ühendriikide laevastik on küll arvukselt 1½ korda suurem kui Jaapani oma, kuid tehniliselt nõrgem viimasest. Jaapan on ka strateegiliselt paremates tingimustes kui Ameerika. Kokkupõrkamine on paratamatu ja sellepärast käib Vaikse okeani basseini sõja ettevalmistus täiel jõul.

Jaapan tungis oma odavate kaupadega inglise turgudele (asumaadel), mis tekitas vaenulised vahekorrad nende kahe riigi vahel. Sõjaline kokkupõrge muutub ka siin paratamatuks.

Inglis-Ameerika vastuolud muutuvad iga päevaga teravamaks. Ameerika Ühendriigid tahavad Inglismaad välja tõrjuda tema asumaadelt, ise seal end kindlustada.

Kui siia juurde lisada piiriiriikide ja nende „hooldajate“ suurriikide vastuolud (seda nad tahavad piiriiriikisid ära kasutada interventsiooni sõjariistaks Nõukogude Liidu vastu, mille all need kõige rohkem kannatada saavad) ja vastuolud üksikute imperialistlikkude - monopolistlikkude organisatsioonide ning kodanluse rühmituste vahel, siis saame küllalt selge pildi praegusaja sõjahädaohust.

Imperialistlik kodanlus püüab neid teravaid omavahelisi vastuolusid lahendada kõigepealt Nõukogude Liidu arvel, sest viimase olemasolu tõttu muutuvad imperialistlikud vastuolud veel teravamaks. Kogu maailma proletarilased näevad aga, et võitlus Nõukogude Liidu eest on ainu-

kene väljapääsutee sellest väljakannatamatust olukorrast, millesse surub neid imperialism.

Käesoleval momendil ähvardab meid interventsiooniga eriti fashism, mis Saksamaal võimule tulnud. Ka kodanlikes Eestis on fashism pukile, tunginud, et saksa fashismi eeskujul kodanluse diktatuuri kindlustada.

Kõiki neid vastuolusid ja sõjalist ettevalmistust püütakse varjata laialiste masside eest kõiksugu konverentsidega (majanduskonverents, desarmeerimise konverents jne) ning kõmudega.

Meie peame alati enesekaitseks valmis olema, sest oma viimastes pingutustes püüab imperialism oma jõudu koguda selleks, et hävitada rahvusvahelise proletariaadi isamaad — Nõukogude Liitu.

Meie edukas sotsialismi ehitamine töötuses ja põllumajanduses paljastab kõige paremini seda laimu, mida imperialistid loobivad meie vastu oma sõjalise ettevalmistuse varjamiseks.

Töötavad naisseltsilised Nõukogude Liidus, aktiivsed sotsialistliku ühiskonna ülesehitajad peavad endid sellele lähenevale sõjale kõigiti ette valmistama.

Nad peavad õppima sõjariistadega ümber käima, peavad õppima andma esimest abi tulevates võitlustes. Leningradi eestlased naistöölised on seda juba tõsiselt alganud. Haridusemajas töötavad esimese ja teise astme sanitaar-ringid. Maa naisseltsilised peavad eeskuju võtma linna naistööliselt ja organiseerima kohe esimese astme sanitaar-ringid.

Meie hüüdsõna on: „Mitte ühte jalatäit ei taha meie võõrast maad, kuid ka oma maad, mitte ühte verssokit oma maad kellelegi ei anna“ (Stalin).

Hilda Moosberg.

ILUKIRJANDUS

K. Trein

ANNA-MARIA

Varsavi raudteel on jaamahooned kolased ja madalad. Töötasin ühes neist jaamadest. Olin alles hiljuti linnast sõitnud ja elu näis nüüd siin imeaeglane.

Oli kevad ja murulatv tahtis vägisi haljendama tõusta, aga taevast oli hallide sügisilvedega kaetud. Riputas alla seenevihma. Ja seda vahetpidamata.

Talupojad ümbrusest kaebasid: ei tänavu saa kuidagi külvata.

Hall taevast oli lõpmata tüütav ja vihma ühetooniline sorin häbematult igav.

Kuid viimaks tuli ometigi päev, mis teistest hoopis isemoodi oli. Räbalateks kiskus päikene pilvelinad ja taevast praotus sulgkerge sinaga muhelema.

Töö lõpetanud, astusin välja. Istusin otse jaama ette pingile, mille olime ühes telegrahvisti Juschkaga alles hiljuti üles seadnud „kliima sissehingamiseks“, nagu Juschka siis seletas.

Päike oli juba loojenemisel ja viimased kiired mängisid kauge krunditalu aken-

del. Vist olid aknad lahti: eredad sädelused hõljusid tuule käes.

Äkki hüüdis keegi otse mu kõrva juures mu nime. Hüüdja oli tähelepanemata lähenedud. See oli pika kasvuga noormees, halli vihnamantliga ja kübaraga. Vesihallid silmad, laiad põsenukid tõendasid temas koduvenda.

— Ei tunne? — küsis võõras, määrgates minu kahtlemist.

— Nagu ikka tunneksin... — Tõepoolest arvasin, et seda nägu pole ma küll kunagi ennem näinud.

Võõras silmitses mind veidi pilkavalt.

— Kes ma siis olen?

Tundsin väikest kohmetust.

— Ega ikka tunne, — vastasin naerdes.

— Mäletad Silbergi? Ma olen Silberg.

Või niisuguseks oli Silberg nüüd kasvanud! Mees kui müritükk. Poisikesena oli teine kehast kõhn ja kaunis viletsa tervisega.

Kambas sellesama Silbergiga, kaks poisikese-ohutu noortmeest, olime nii mitmeigi ulatembuga toime saanud: turunaistele ja putkameestele vingerpusse mänginud. Pärast Oktoobrit, mehekamateks kasvanud, käisime punakaardi käsutuse alla. Siis tuli külasid mööda kolada ja hallparunitega vägikaigast vedada. Sakslaste sissetulek lahutas meid üksteisest.

Pärast olin kuulnud Silbergi tegevusest Eestis, ka kõneldi, et ta sealt Nõukogude Liitu emigreerinud, aga sidemesse temaga astuda ei olnud saanud.

Naersime ja surusime üksteise käsi.

Silberg langes kohe küsimustega mulle kallale. Pidin kõigepealt seletama, kuidas olen elanud ja lõpuks siia sattunud. Omalt poolt ei jäänud ka mina uudishimus võlgu. Minu küsimuste peale teatas ta muu hulgas järgmist:

— Naine on vähe haiglase võitu. Arstid kirjutasiid talle ette: suve tingimata maal mööda saata. Siia tulid suvilat vaatama. Naise haigusest kõneles ta murelikult.

Et Silberg juba perekonna-inimene on, tuli mulle hoopis uudisena.

— Kas sa Anna-Mariat mäletad veel? — küsis ta.

Kuidas siis, muidugi mäletasin ma Anna-Mariat. Teda tundis ju terve Tallinn.

— Anna-Maria ongi mu naine. Elame juba aastat paar ühes. Homme sõidan temaga siia, võid ta kätt suruda.

Ja nagu kartes, et ma seda käesurumist halvaks võiksin pidada, lisas ta ruttu juurde:

— Ta on tubli naine.

— Võib muidugi olla, — jäin ma sellega kohe nõusse.

Silberg andis oma suvila aadressi ja ma lubasin esimesel juhtumisel, kui aega üle jääb, nende poole külla kõndida.

Möödus mõnigi pikk päev, enne kui võisin oma lubadust täita. Näinud aknast minu tulekut, jooksis Silberg juba tänavale mulle vastu.

— A-a, tulid! — tervitas Silberg mind juba kaugelt.

Astusime tuppä.

Siin ta ongi, siin istubki ta mu ees. Anna-Maria. Istub akna ees ja heidab suka käest, mida alles praegu oli nõelunud. Aja jooksul on ta veelgi ilusamaks muutunud, silmade sina süvenenud, suuremaks, põhjatamiseks vajunud.

Istusime. Jutulõng hakkas venima. Siis tegin suure vea. Küsisin:

— Kuidas sina, Anna-Maria, siia kanti oled kukkunud?

Anna-Maria kohmetas, lõi millegipärast silmad maha.

— Nagu näed... Sõitsin...

Silberg ruttas appi.

— Sa ei tea, kuidas mu naise nimigi on, — ütles Silberg. — Ta nimi on Emillie.

Ei ma teinud rumalast seisukorrast, millesse olin sattunud, väljagi. Ajasin jutulõnga teisel asplil keerlema. Pärisin mõlema jutukaaslase elujuhtumiste järele ja seletasin isegi, kuidas kaheksateistkümnendal aastal sakslaste eest jalga lasksin, frondil müttasin, haavata sain, haigemajas vedelesin, sealt sääred tegin ja peaaegu väejooksikute nimestikku pidin sattuma.

Kõnelesin, aga ise vaatlesin Anna-Mariat, s.t. Emilliet, jälgisin iga ta liigutust, otsisin iga ta sõnas midagi muud kui seal oli ja samal ajal imestasin ta silmade sinitõugavust, nende lapseliku ilme ehtsust, mis sugugi kokkukõlas polnud Anna-Maria nimega.

Silberg otsis kapist pudeli viina välja.

— Sinu jaoks just hoidsin, — seletas ta. — Eks istume veidi, tuletame vanu aegu meelde.

Sel ajal kui Anna-Maria toitu lauale kandis, pühkis Silberg rätikuga klaase puhaks. Tegi seda õige kohmetanult ja saamatult. Klaase pandi lauale kolm.

„Tähendab — ta joob,“ mõtlesin ma Anna-Maria kohta.

Küpsetatud sealiha, munapudru, kuumad kartulid ja peedi salat andsid perenaise head Tallinna maitset mõista. Lasime endile toidu maitseta ja rüüpasime viina. Anna-Maria jõi viina väikeste, pikaldaste lonksudega nagu kuuma teed.

— Juua sa ka ei oska korralikult, — ütlesin ma naljatoonil. — Nii joovad ju

ainult vanad joomarid! Kalla veel, Silbergi poiss, näitame kuidas vaja juua!

Anna-Maria ütles selle peale vaikselt:

— Eks minagi või vana joodik olla.

Tundsin selles lausutuses nagu väikest etteheidet oma mõtetele. Järgmisi pitse Anna-Maria ainult mekkis. Ma mõtlesin: edvistab.

Jäime mõlemad Silbergiga varstigi hümala arudesse. Ajasime juttu ilmast ja maast. Jorasime Tallinna tänavaid mööda, astusime läbi kõik vallad ja külad, kus kunagi olime käinud, kõndisime Euroopas ja Ameerikas, kui oma kodus. Anna-Maria kõneles meile kaasa, naljatas ja ta nali oli rõõsk. Kuid mida laiemaa maaala meie jutt haaras, seda vaiksemaks jäi Anna-Maria, ja viimaks ei pillanud ta enam ühtegi sõna. Meie aga patsutasime üksteisele öla pihta ja ei kuulanud kumbagi.

— Jaa, näed, niisugune on elu, — venitas Silberg nokastanult. — Elasime ühes, ja läksime lahku. . . ja jälle tulime kokku. Vahepeal on aga palju muutunud. Näed, sinu ninagi on hulga rumalamaks veninud, kui ta sul ennemalt oli, ja ikka kolad sa nagu kodutu koer ringi — ei pesa ega paika kusagil. Mina aga olen aus naise-mees!

Sarnane endaga rahulolemine salvas mind veidi.

— Õigus, sul on õigus, — hüüdsin ma, — nüüd oled sina kahtlemata oma õnneliku leidnud.

Seda üteldes ei tahtnud ma kedagi haavata, aga vist sai Anna-Maria minust teisi aru. Ta tõmbus kuidagi kokku, kumardus üle taldriku ja tegi tegemist ainult toiduga. Kui ma aga lisaks veel naerma pahvatasin, siis tõstis ta äkilise liigutusega pea ja jäi suuri-silmi minu otsa vahtima. Pisut piinlik oli selle pilgu all, aga ma hirvitasin edasi.

— Muidugi oled sa nüüd õnnelik, sest oled ju lõpuks omale pesa leidnud, pesa ehitanud . . . Vaata aga ette, ja karda kägusid, et kurg külla ei tuleks.

Anna-Maria tahtis midagi nagu ütelda, aga Silberg jõudis ette.

— Mis pagan sa peaksid hirvitama? — põrutas ta rusikaga lauale. — Kägu, kägu. . . Naine on mul igatahes kuldne!

Silberg ulatas käe üle Anna-Maria piha ja tahtis teda oma ligi tõmmata. See libises aga käe eest kõrvale, tõusis toolilt, saatis veel ühe pilgu mulle ja, nagu ootaks teda hädaline talitus, astus toast ruttu välja.

— Naine on mul kuldne! Soovitan sullegi, kallid sõber — võta naine: kui üks

oled, kellel sind tarvis läheb? Kellegil pole sind vaja. Eks ole nii?

Ma mõtlesin endas:

„See mees on õige hallelanikuks muutunud.“ Tahtsin teda veel nõrida.

— Naine võtta — võib ju üpris hea asi olla, keda ainult — selles on konks.

— Kuidas keda? — jõllitas Silberg tuhme silmi.

— Kas te jätate juba oma purjus lobina! — hüüdis Anna-Maria visteskojast.

Mulle näis, et midagi lämmatas seda häält — ega ometigi pisarad?

Kui koju sammusin, oli juba üle poole öö. Oli aovalge. Värske tuul kosutas, kainestas. Tuul hällitas teeäärseid puid, sasis kõrgeid mändade käharpäid ja uhas koitu ikka eemale. Minu peas rabelesid mõtted, samuti nagu käharmännad tuule käes. Und ei olnud ja toetusin jällegi jaama ette tutvale pingile. Mõtted tirisid Anna-Maria ümber. Asjata püüdsin neid mujale pöörata, mõtelda selle üle, et homme tuleb uniste silmadega töötada, kui ma nüüd kohe ei katsu magama jääda.

Päike oli juba suurel kõrgel, kui viimaks oma kongi astusin.

Anna-Maria ja Silberg hakkasid mu mõtetesse tikkuma tihemini, kui seda tingimata tarvis oleks olnud. Õhtuti alles une pehme käpa all haihtus Anna-Maria silmade sina, kuid uneski ei jätnud mind ta vimmakas kogu, karske, nagu ma viimati teda olin näinud.

Püüdsin teda endast heita, temast mitte, mõtelda, alandada teda oma silmade ees, aga see ei aidanud.

„En'ä asja, — mõtlesin ma, — müütas oma kõikuvaid puusi ja kumerat rinda, nõtkus käia puiesteil, otsides isast, kes maksaks.“

Ma arutasin edasi ja tulin otsusele, et Silbergi petab ta kahtlemata. Kahetsesin sõpra, kes ei aimagi, et talle sarvi pähe kasvatatakse ja et kasvatab inimene, keda ta kuldseks nimetab.

Ühel õhtupoolikul deshuuris punases nurgas. Tuli Anna-Maria. Ta soris raamatuid. Jutlesime kõige tühisematest asjadest.

— Miks sa enam meile ei tule? — küsis ta.

Uuris ta näoilmet. See oli rahulik ja tõsine, isegi heatahtlik. Vähemalt puudsid need jooned, mis mind külaskäigu õhtul olid ärritanud.

— Pole aega juhtunud, — ruttasin ma ennast vabandama. — Igatahes katsun ma ikka tulla, kas või näiteks homme.

— Homme? — ta peatus mingi raamatu lehitsemisel. — Homme on laupäev?

Ma kinnitasin, et homme on tõesti laupäev.

— Ei, sa vabanda, kuid homme sõidab August, ta on väsinud... Tule ülehomme, pühapäeval, kui saad.

Mis leidsin ma siin iseäralikku? Loomuvastast? Mitte midagi ei olnud siin iseäralikku. Mitte midagi. Nähtavasti ei tahtnud ta, et nende kohtamise juures keegi võrras viibiks. Kuid mina tõlgitsesin kõike seda millegipärast teisiti.

„Haa, — mõtlesin mina, — ta ei taha, et tuleksin siis, kui Silberg, kui August kodus on! Haa, ta tahab minuga üksinda kohata.

— Tule pühapäeval, siis on August ka kodus.

— Muidugi mitte. Pühapäeval ei saa ma kuidagi tulla. Mitte kuidagi. Aega on ju nii vähe, tööd on nii lõpmata palju: deshuuri-korrad, väljasõidud ja nii edasi, ja nii edasi. Ülehomme kuidagi ei saa, aga vast nädala sees, kui lubatakse. Esmaspäeval vast, või teisipäeval — siis leian ehk vaba aega. Ja kui vaba aega on, siis võib ju igavgi hakata. Eks ole?

Mulle lubati lahkelt, mis päeval tahes, külla tulla.

Pühapäeva õhtul, enne kui ära sõita, tuli Silberg minu poole. Jutt ei edenened. Varstigi lahkus ta, soovitades vahest aega olles ka Emiilie poole külla astuda, et tal nii väga igav ei hakkaks.

Lubasin ta soovi täita, kuigi arvasin, et ajapuudus liig tihedaid külaskäike ei luba ette võtta.

Kui ta viimaks lahkus, tungis rindu mingi kahjurööm. Püüdsin seda peletada endast, aga asjata. See oli nagu külge kleepunud. Siis otsustasin äkki Silbergite poole enam mitte jalgagi tõsta. Ei lähe ja kõik, mõtlesin ma.

Agaga ometigi läksin. Läksin juba järgmisel õhtul. Ei saanud minemata jätta. Igav oli. Kõik ümbruses saadaval olevad raamatud olid läbi loetud ja kui jälle kümnendat korda asusin „Piisoni ehk pühvli küttide“ kallale, otsustasin äkki minna.

Mööda minnes võtsin isegi pudeli „punast“ pöuetasku.

Anna-Maria tervitas mind sõbralikult. Jälle seisid päevakorras kõige tühisemad asjad.

Pakuti kohvi.

Tõmbasin pöuetaskust pudeli välja!

— Mis jaoks sa seda kaasa tõid? — küsis Anna-Maria.

— Et jutt keele peale kinni ei jääks, — vastasin ma naerdes.

Mu jutukaaslase näo üle lehvits nagu veidi kurblik vari. Kuid siis muutus ta jällegi endiselt jutukaks. Nähtavasti pani see teda vähe kohmetama, et viina ühes tõin. Ta püüdis oma kohmetust varjata, see ei läinud tal hästi korda ja ta kohmetus sellega veel enam.

— Ma püüan nüüd juua, nagu noor joomar, — tuletas ta mulle mu märkust, mis olin teinud esimesel külaskäigul, meelde. Ta tahtis seda naljatades öelda, aga nali näis mulle lapsik ja koketeeriv.

Oma käega valas ta pool klaasi ja rüüpas selle ühe lonksuga ära. Muist viina valgus suunurke pidi alla ja ta hakkas läkastama.

„Edvistab,“ mõtlesin ma.

Anna-Maria rohkem ei joonud ja see hakkas mind jällegi ärritama. Seda rohkem jõin mina... Viin hakkas pähe. Tuju muutus roosilisemaks. Istusin Anna-Mariale lähemale ja kutsusin teda Miilike-seks. Ning see kõik oli väga naljakas. Anna-Mariast oli saanud Miilikene.

Joodud viinast käis pea ringi. Mõtted vassisid. Tundsin, et vaja oleks ära minna, aga ma ei läinud. Mu kõrvale ei istunud enam mitte Silbergi naine, mitte Emiilie, vaid Anna-Maria, ja isegi mitte see Anna-Maria, keda tundsin omal ajal Tallinnas, vaid uus, meeldiv, ahvatlev.

Ikka ja ikka tõendasin endale, et vaja oleks ära minna, kuid ikka hoidis mind midagi kinni ja ma ei läinud mitte, vaid hakkasin esimesi pähetulevaid anekdoote jutustama. Ja mu anekdoodid ei olnud just viilsakad.

Anna-Maria ütles vaikselt:

— Katsu mõistlik olla. Sa oled purju jäänud. Ära too minevikku tagasi!

Kui ma poleks olnud viina võimuses, oleksin tunnud ta sõnadesse mähitud valu. Kuid see läks mu kõrvust mööda.

Haarasin ta käre. Hoidsin ainult hetkeks seda, kohe tõmbas ta käre tagasi, kuid ikkagi tundsin, et see värises. Anna-Maria tõusis ning astus teisele poole lauda.

Ma küsisin:

— Anna-Maria, mitu korda oled sa juba oma meest petta jõudnud.

Ta ei vastanud midagi. Aeglaselt, nagu oleks ta mõni raidkuju, mida keeratakse mehhanismi abil, aga mitte elav inimene, pöördus ta küljega minu poole. Toetus ühe käega lauale, kuna teine käsi sasis ta kohevilt juukseid. Läbi hämariku nägin ta profiili ja see tundus millegipä-

rast omasemana sellest hõljuvast hämarusest, milles äkki tundsin õudsekat võõrustust. Juustest langeva kammi klõbin surrus vaikusesse mängleva vinjeti. Kuid see ei äratanud teda ta mõtetest. Nii seisis ta tükk aega. Vahtis aknast välja,

kus kumendas piimakas suveöö.

Siis välgatas midagi väikest ja langes lauale pisar. See kogus hämarikust õuduse endasse, asus kurku, keerdus kerasse ja puhkes paisuma.

(Järgneb.)

Vaskino vabariik

Ükskord sõidab New-Yorgist Vaskino külasse neegripoisike Nilli.

Ta kohtab siin hiinlast Tschu-Tschu'd, bulgaarlast Tshavdori, ungarlast Julianat. Siin kohtabta mongoollast Dulanat oma õe Dajanaga. Nilli näeb siin jaapani tüdrukust Mi'd, inglise poisikest Alfredi. Teda ümbritsevad prantslane, tshehh, lätlane, korealane, itaallane, sakslane, eestlane — kakkümmend üheksa rahvast.

Kell 6 õhtul läheb üks neist pasunaga lagendikule ja annab signaali.

Esimese hüüde peale tulevad metsast välja mongoollane, itaallane, inglane — kõigi kahekümne üheksa rahvuste esitajad.

Varsti tõuseb leek ja tuli ragistab raagisid. Tule ümber istub internatsionaalne ring. Vestlused.

Ja räägib Paula Karil:

— Mina sain haavatud Tsheho-Slovakkias.

— Ühes isaga istusin ma Saksamaal vangis, — jutustab Schultz-Kaufmann.

— Mina sündisin Bulgaaria türmis. Minu ema pole veel tänini vangist vabastatud. Ta mõisteti eluajaks kinni, — räägib bulgaarlane Tshavdor.

Ja bulgaarlane Karlo, ning poolakas Jussek ja paljud hiinlased, korealased, ungarlased räägivad:

— Ma ei tea, kus on minu isa, ema, õde, vend...

Ehk vaikivad. Siis vaikib terve ring seal tule ääres, sest nad aimavad oma seltsiliste vaikimises nende isade, emade, vanemate vendade ja õdede kurba saatust. Nad teavad, et nendelt ei tule enam kunagi kirjasid.

Enne magamist kuulavad raapordi veedetud päevast.

Hommikul aga läheb mongoollane Dulan hoolitsema enda kanade eest. Ta hüüab neid oma mongooli keeles ja kanad jooksevad ta juurde. Seal seisab see väikene kollane inimene valges särgis. Ta on ainult natukene kukest kõrgem. Dulan on alles seitsme aastane. Ta on rõõmus, õrn lapsukene. Kes ka Vaskinosse ei tuleks, Dulan jookseb tema juurde ja kallistab põlvedest, põlvedest sellepärast, et ta kõrgemale ei ulata.

Neeger Nilli läheb keeduvilja-aida katekannuga. Tema katsub ühte laulukest ümiseda, ühte tundmata laulu — ei tea kas inglise või poola, või vene, õigemini seda, ja teist ja kolmandat: ei või ju kakskümmend üheksa isesugust laulu eraldi elutseda, nad sulavad pikkamisi üheks üheks lauluks. Sedasama laulu ümisebki nüüd Nilli oma keeduvilja-aias, kus ta põdsastest veidi kõrgem on.

Teised Vaskino inimesed: inglane, prantslane, ungarlane, hindulane — terve internatsionaal on valgunud keeduvilja-aeda, laudadesse, töötubadesse.

Kaks aastat tagasi elas Vaskinos ainult kümme rahvust, nüüd aga kakskümmend üheksa. See tähendab, et revolutsiooniline tõuge on liikuma pannud rahulise pinna üheksateistkümmel uuel maal. Kui 1931. aastal sõitis palju lapsi iseäranis Bulgaariast, Poolast, Hiinast, siis teadis Vaskino, et nende riikide maa väriseb streikidest, demonstratsioonidest, arreteerimistest ja mahalaskmistest.

Ja kui väikene inglane jättis hüvasti oma isaga, tuli üle merede Vaskinosse, siis tema kohalejõudmine jutustas kõigile poliitsei valvuse kõvenemisest Inglismaal.

Kakskümmend üheksa rahvust.

Nad kirjutatakse sisse Esimesse internatsionaalsesse lastemajas, mis töötab Kominterni ja MOPR-i juhatusel ja on Moskva seitskümmend kilomeetrit kaugel, Lipasnja jaamast kaheksa kilomeetrit, Vaskino internatsionaalse sovhoosi keskel. See on ainuke rahvusvaheline lastemaja.

Vaskino sai ainukeseks kohaks maailmas, kus ärapeksetud, kurnatud vaeslapsed, kes palju viletsust oma elus näinud, leiavad vaikust ja rahu. Tema arstib nende piinatud närve, kogub neile jõudu, valmistab neist vahetust isadele ja vendadele, kes võitlevad sealpool traataeda.

— Allanike, mu poeg, ära nuta, — rahustab hiina proletaarne luuletaja Emi-Sjao oma poega. — Siin on Tschao ja Su. Siin kasvavad mustad, kollased, valged lapsed. Siin sirsute võitlejateks, kasvate meile vahetuseks.

Ja isa lahub. Kõik lapsed saadavad teda.

— Ärges unustage endi nälgivaid õdesid ja vendi sealpool traataeda, — ütleb ta lahkudes.

Üks türklane, tööline, toob oma poja Ahmeti Vaskinosse. Ta on nagu rahutu millegi üle. Ta poeg Ahmet vaatab hundina kõikide poole.

— Võtke, ma tõin teile metsiku lapse, — ütleb ta süüdlase näoga ja sõidab ära.

Metsik Ahmet jääb. Teda ümbritsevad Vaskino vanad elanikud — pallikangelane bulgaarlane Lilla, seitsmeaastane mongoollane Dulan, neeger Nilli, kes juba kaunisvabalt vene keelt räägib.

— Kust sa oied? — küsivad nad Ahmetilt.

See vaikib ja vahib altkulmu, nagu tahaks ta kõiki läbi puseda.

Vaskino internatsionaal on kohmetunud.

Pallikangelane Lilla, linnukasvatataja Dulan ja aednik Nilli lähevad kõrvale ja rohkem ei küsi Ahmetilt midagi.

Teda võtavad vastu kasvatatajad: sakslane Hugo Volgaäärsest saksa vabariigist, Berliini pioneer Robert Raff, kes alles hiljuti Saksamaalt sõitis ja nende vene seltsimehed.

Ahmeti peale ei olda vihane, vaid tema vastu tuntakse kaastundmust.

Ahmeti piinab umbusaldus. Temal pole kunagi sõpru olnud. Ta sündis ja kasvas töölise pojana seal, kus proletariaati vaenlased ümbritsevad. Ta pidas end üleval kui põrandaalune laps kunagi. Ta ei rääkinud minevikust. Ta vaikis vastuseks, kui temaga juttu katsuti teha.

Küst ta võis teada, kes on vaenlane, kes sõber? Igaks juhtumiseks pidas ta kõiki vaenlasteks.

Ta muutus avameelsemaks pikkamisi, sedamööda, kuidas ta üldise sõbralikkuse õhkkonda omale sisse hingas.

Ta vabanes närvide haigusest, umbusaldusest, tigeidusest — kõikidest haigustest, mis proletariaadi lapsi valdab põrandaaluses konspiratsioonis.

Ja lõpuks sai ta harilikuks lapseks, ainult vähe kõrgendatud tundelikkusega. Jäi järele üks kirm, see on võõra valet ja ülekohtu paljastada.

Mõne aja pärast, kui vaikus ja rahu parrandavad kõik hingelised haavad, suhtuvad lapsed üksteisele ja kasvatajatele iseäralise õrnusega.

Siis räägib kaheksa-aastane Kima, kes Ameerikast sõitnud, oma eluloo. Sellest jutust saame teada, mil kombel lapsed sarnasteks tige-dateks ja umbusklikkudeks jäävad. Kima räägib:

Seal oli kool, kus õppisid mitte üksi rikkaste vanemate lapsed, vaid ka tööliste lapsed. Õppis ka tüdrukukene Emma.

Vanemad õpetasid teda alati tõtt rääkima. Ta rääkis alati tõtt.

Kord otsustasid vanemad seltsilised neljapäevase streigi teha. Need olid tööliste lapsed, kellele ei meeldinud kool, kus kaks vaenulist laagrit oli. Nad läksid ära, ilma et Emmale oleksid midagi ütelnud. Emma oli aga veel liig väike, et streigist osa võtta.

Emma tuli kooli. Kooliõpetajad olid tühjad.

Sisse astus kooliõpetaja. Tühje pinke nähes kahvatas ta. Pärast läks ta nägu punaseks, punaseks. Ta tahtis klassist väljuda, kuid silmas ühel pingil Emmat.

— Kus on kõik lapsed? — küsis õpetaja ja ta nägu kahvatus jälle.

Vanemad õpetasid Emmat alati tõtt rääkima. Ta rääkis tõtt.

— Karl ja Milli ütlesid koosolekul, et keegi ei tuleks neljal päeval kooli. Kõik jäid sellega nõusse.

Õpetaja läks välja ja varsti tuli ta tagasi võileivaga, millel tükike vorsti peal. Teises käes oli tal kohvitass.

Ta küsis Emmalt, mida see hommikul söönud.

Emmat oli õpetatud alati tõtt rääkima, ja ta ütles:

— Vett ja musta leiba.

Siis andis õpetaja talle võileiva, kus vorstitükk peal, kohvi ja võttis taskust veel kuiviku ja kompveki.

Söögi ajal küsis õpetaja:

— Kus töötab sinu papa?

— Ma ei tea, — vastas Emma.

— Kus töötab sinu mamma?

— Ma ei tea.

Siis hakkas õpetaja tüdrukukese pea karjuma, et ta olevat närukael, et ta ei söötvat teda mitte selle jaoks, et see vaikiks kui nott.

— Kuidas sa tohtisid minu eine ära süüa? — küsis ta Emmalt.

— Teie ise andsite ju mulle võileiva ja kohvi.

— Ei, sina võtsid ise minu võileiva ja kohvi.

Siis Emma ei teadnud, mida veel rääkida ja jäi vai. Õpetaja päris aga edasi.

— Et sa minu eine ära varastasid ja ära sõid, siis pead sa rääkima, kus sinu vanemad on.

Emmat õpetati alati tõtt rääkima. Ta rääkis tõtt.

— Mamma on haige, aga papa viidi vangli.

Siis jättis teda õpetaja kohe rahule, rahunes ise ja jooksis klassist välja. Emma jooksis talle järele. Nüüd ei teadnud ta, kas alati peab ausalt tõtt rääkima. Ta haaras õpetaja pinsaku hõlmast kinni, vaatas talle otsa ja ütles:

— Härra õpetaja, ma valetasin. Karl ja Milli ei pidanud mitte koosolekut, see ei ole tõsi, see ei ole tõsi.

Kaheksa aastase Kimi jutustus.

See on samuti sündinud lugu. Üks kooli streigi organisatoritest elab Vaskinos. Neljas koolis organiseeriti streik, kust os võtsid tuhanded koolilapsed. See oli suur poliitiline lärm. Ja lapsed võtsid seekord, kuid pärast sunniti neid nutma ja nad nutsid.

Kõik nad sõidavad siia palju targematena, kui seda lubavad nende aastad.

Kord sõitis Moskva võõrastemajasse Indiast MOPR'i tööline ja temaga ühes oli tillukene india tüdrukukene Betti.

Dokumente tal ei olnud. Keegi ei teadnud, kui vana ta on. Et ta oli kaheaastase lapse suurune, mõistusliselt aga sarnanes suurele lapsele, siis tulid kõik otsusele, et ta pole mitte laps, vaid on härjapõlvlane.

Talle toodi süüa, pandi puhas taldrek ja lusikas ette.

Betti ronis toolilt alla, läks oma sumadani juurde, avas ta võtmega, võttis välja tillukese taldreku, teise supi jaoks, luku-tas jälle sumadani. Toit pandi ta oma taldrekute peale. Peale söömist kuivatas ta taldrekud ära ja pani nad jälle sumadani.

Õhtul pandi Betti magama. Talle tehti puhas ase. Tüdrukukene heitis voodi, keerutas, keerutas ennast, näis et ta pole mille-gagi rahul. Ta tõusis üles — jälle sumadani, võti. Ta võttis välja oma voodilina, laotas teise lina peale ja siis unustas rahulikult.

— Härjapõlvlane! — ütlesid kõik võõrastemajas.

Kuid arst tunnistas, et Betti on veel tillukene tüdrukukene, alles päris laps.

Ta viidi Vaskinosse. Ka seal pidi ta arstide ekspertiisi läbi käima, et vanadust teada saada. Välimuselt oli ta päris tillukene, kuna arenenud oli ta kui 10—12 aastane. Rääkis aga väga halvasti.

Osutus siiski, et oma vanaduse poolest kõlbab ta lastesõime, kus ta oma varakult kadunud lapsepõlve peab tagasi võitma.

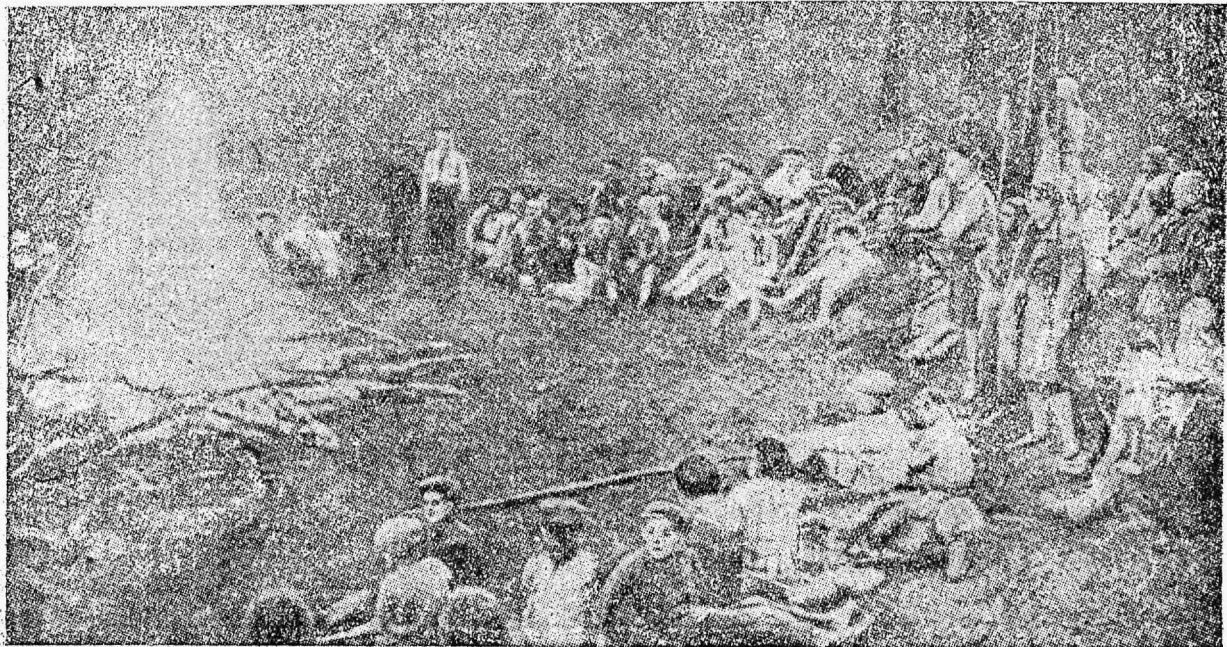
Betti minevikus oli palju nüisugust olnud, mis teda oma aastatest vanemaks tegi.

Kapitalistlikkude maade uulitsate mõju, kus tööliste lapsi alandati, kus nad maastmatalast hakkavad klassivõitlusest osa võtma, oli suur. Ka Vaskinos ei suuda lapsed üksteisega läheneda, nad ei usalda üksteist. Nad on alati võitlemiseks valmis.

Needsamad lapsed, kes enne kiskusid veristamiseni, on nüüd pioneersalkade paremad juhid.

Kuidas elavad siis nüüd pioneeride internatsionaali 115 liiget?

On vaja nendega kas või päev ühes elada. Näha lastemaja Vaskino sovhoosi lähedas naabruses. Näha, kuidas sovhoosi

Tihti ärkavad lapsed nutuga üles — nägid unes juhtumisi hirmsast lapsepõlvest, kuid ärgates tulevad meelde veel kohutavamad sündmused — isast, kes tapeti, emast, kes türmis. . .

Nende mälestused on õudsed, need pole laste mälestused.

Siin Vaskinos aga ümbritseb neid metsade vaikus, lindude laul, sinine taevaskäike, sõbralikud suhtumised. Siin alles hakkavad nad oma lapsepõlve elama.

Vaskino internatsionaali organiseerimise algul, mil siia mõisniku valgesse lossi sõitsid 10—12 esimest last, elasid nad väga metsikult.

Kiskumine, kisa, väiksemad ja suuremad ninaveristamised — see oli Vaskinos igapäevane nähtus.

Vaskino vabariik elas anarhiliselt. Lastemajavalitsust ei saanud kuidagi sisse viia.

töölised rakendavad hobuseid ette, sõidavad vee järele, ehk viivad loomadele toitu, kusjuures nad räägivad saksa, tshehi, inglise ja lõpuks tshuvaschi keeli. Saada teada, et ka sovhoos on internatsionaalne, et ta asutati 1927. aastal, mil mitmetel maalidel töölised ühinesid ja sõitsid NSV Liitu, et organiseerida eeskujulikke majapidamisi. Silo valgete tornide kõrval vaja näha rohelist tihnikut ja selles tihnikus — lossi kolonnesid, astuda parki ja näha, kuidas puude vahelt peegeldub hõbedane järv, aga teisel pool järve — puisteed, mida piiravad laialehised vahtrad, — ja siis, täiesti ettevalmistatuna selles elukeerus tähele panna kollaseid, valgeid, musti nägusid ja nende keskel suurt, päevitanud heasüdamist hiiglast.

See ongi Vaskino internatsionaalne maja.

Aga hiiglane Roobert Raff — pioneer-salga juht, Berliini komnoor.

Vaja ärgata hommikul lahtiste akende keskel, ärgata pasuna hõbehelidest.

See on esimene hommikune äratuse signaal. Kell seitse ärkab Vaskino.

Kargavad üles valgetelt linadelt ja patjadelt neegriipoisikene Nilli, inglane Alfred, indiaanlane Betti, korealane Fifi, bulgaarlane Lilla — kargab jalule terve maja.

Siin on üks katkend Vaskino lastemaja kodukorrast.

Ülestõusmine.

Oktoobrilaste kehaharjutused ja pesemine.

Pioneeride kehaharjutused ja pesemine.

Teine signaal.

Koristamine.

Töö.

Parki keskmise masti ümber, lipu ülestõmbamist oodates, kogub Vaskino terve internatsionaal. Kui punane lipp üles tõuseb, asub laste sekka silmapilguks pühalik vaikus. See minut lipu juures on sissejuhatajateks algavale päevale, see on nagu lootsmann, kes juhib laevu sadamast lahtisele merele.

Siis jälle signaal, teine, ja lapseiga astub oma õigustesse.

Kohv aurab aias valgetel laudadel. Korrapidaja seadis lauale leiva, või, nõud. Hommikueine on lahtise õhu ja päikese käes, roheliste oksade, laulvate lindude ja sädistavate laste keskel. Roobert jookseb siia-sinna, ta on muutunud ise lapseks — ta naerab ja vadistab nagu väiksedki — ta valvab, et kära mitte liig suureks ei läheks, et kõik hästi sööksid — see on lõbus hommikueine.

Roobert armastab väga laste jagelemist ja kära. Ta ei või sallida pilvist ilma. Siis ütleb ta kurvalt:

— Praegu ei kära lapsed, vähe kära — kahju. Kui päike paistab, siis, vaat' siis on meil kära palju.

Kuid hommikueine ei kesta kaua. Jälle kaks signaali — ettevalmistuse signaal ja täitmise signaal.

Lapsed joonduvad ritta. Roobert hõikab välja:

— Esimene lüli!.. Teine lüli... kolmas, neljas!..

Ja lülijuhatajad vastavad:

— Kohal! Kohal! Kohal!

Paari oktoobrilast pole kohal. Üks juhatajatest vaatab kohmetult ringi.

— Kus nad on? — küsib Roobert ja ta silmad naeravad. — Kuidas sina, lüli juht, ei tea, kus sinu inimesed? Hea küll,

mina pole sinu lüli juhataja, kuid ütlen, kus nad on, ma nägin neid, nad on aias ja kaevavad midagi.

Ta saadab lülid tööle:

— Esimene keeduvilja-aida! Teine puutöökohta! Kolmas sealauta!

Algab töö.

See pole raske töö, kuid väga asjalik ja tõsine. Internatsionaalne vabariik tahab olla kõikide tähtsate probleemide lahendamisel, mis partei, noorteühing ja terve Nõukogude Liit üles seab.

Lapsed hakkasid sigu kasvatama ja kasvatasiid üles 18-puudase sea-hiiglase.

Ühes aianurgas elitasid nad terve linnakese, kus elab tumm, kuid väga elav rahvas — kodujänesed. Neegriipoisike Nilli naerab ja räägib kanges vene keeles:

— Aga neil on oma internatsionaal.

Me läheme selle internatsionaali juurde. Majakeses on mitmesugused kodujänesed: valged, mustad, hallid ja kollased. Nilli on nendega väga rahul ja topib majakesesse rohtu.

Nilli teatab, et kaks nädalat tagasi oli linnakeses kümme kodujänest, nüüd aga juba seitsekümmend viis. Ta võib vaimustatud saada ja rääkida lugusid lõvidest ja karudest. Kodujänesed ei ela mitte omaette, vaid neid kasutatakse zooloogia-tunnis ja nad on tõukeks loomade kasvatusele.

Teine rühm lapsi paksu Dulaniga eesotsas, kõik kastekannudega varustatud, toimetab aias.

Lülid võistlevad omavahel keeduviljade eest hoolitsemises, umbrohtude hävitamises. See võistlus kandub üle ka kooli, kus võistlus kestab edasi looduse vaatlustes.

Kolmas rühm töötab puutöökojas. Siin kogutakse oskusi ametis, füüsilist osavust, oskust vormideta puutükkidest organiseerida tarvilikke asju — õppeabinõusid, kooli näituste jaoks vitriine, uksepidemeid kodujänesete majakeste ustele.

Ükskord oli suur sündmus Vaskinos. Rühm lapsi tõi välja ühe imeliku tiivadega ratta. Kõikide juuresolekul valas üks ülevalt vett sellele rattale. Sel päeval sai lastele selgeks Dneprijaama ja teiste suurte elektrijaamade ehituse põhimõte, Lenini suur plaan.

Jälle signaal, pestakse käsi. Teine signaal — päikesevannid ja suplemine. Tund vaba aega. Peale selle on lõuna. Lõuna järele tuleb absoluut. Mis on absoluut? See on mets. Metsas asemed. Lapsed heidavad magama ja katavad endid tekkidega. Korrapidaja istub kännu otsas ja

valvab absoluutse rahu järele, oma vabariigi une järele. Valvelolekul kirjutab ta päevaraamatusse kõiki päevaseid sündmusi.

Teisel pool aida magavad oktoobrilapsed. Tekkide alt paistavad nende terved, päivitanud, ümmargused näod. Seal käib hoidja edasi-tagasi ja valvab väikeste rahu järele.

Peale puhkuse on teejoomine. Töö. Siis supelus, kehakultuur, õhtusöök, vestlused tule ääres.

Tule ääres loetakse kirju, mis vanemalt saadud. Tule ääres antakse töötusi kodumaale tugevatena tagasi minna ja isadega ühes võidelda.

Üks isa kirjutab nii:

„Ma nutsin ja naersin, pojuke, kui sinu esimese kirja kätte sain. Ma olen väga rõõmus, et sa seal oled. Ära unusta kunagi oma kodumaad ja oma nälgivaid seltsimehi.“

Siinsamas istuvad kasvatajad, kes juhivad vestlusi ja loevad midagi ette. Neil on kahju, et Vaskinos unustavad lapsed oma emakeele. Ei ole kusagiltki saada 29 õpetajat, kes räägiksid isekeeltel. Kui kord korealase Fifi ema teda vaatama sõi-

tis, siis tuli tal tütreaga rääkida tõlkija läbi. Kasvatajad tahavad Kominterni paluda saata ajutiselt väljamaa seltsimehi, kes lastele nende emakeeles õppust annaksid.

Jälle signaal.

Lipu allalaskmine. Vaikus. Näod tõsised. Bulgaarlane Lilla unustab oma palli, Dulan — kanad, Nilli — hüpped ja laulu. Raaport. Aususe, väljapidavuse ja kohusetunde eksam.

Lüli juhatajad raporteerivad: tehtud on see ja see. Signaali peale hommikul ei ilmunud see ja see.

— Kuidas endid pidasid üleval Erich, Nilli, Ahmet? — küsib kõikteadja Roobert.

— Täna hästi.

Kurva ja süüdlase näoga raporteerib üks pioneeridest.

— Olen süüdlane selles, et saalis pilasin kõik kartulid maha. See juhtus jookstes. Jooksin kui automobiil... Keerukohal lendas korv käest ja kartulid kõik põrandale...

Ausalt tunnistavad üles oma vigu, toovad seltsimeheliku kohtu ette ja lipu all lubavad endid parandada.

Lipp lastakse alla.

Vaskinos algab õhtu.

E. Krüger.

Laul vastusammuvast

Meid teretab hommik nii karge,
Ja rõõhub vastu meil tuul.
Sõbrad, pead, samin olgu kerge,
Kui vilistab tehase huul.

Mis magad, tõuse rõõmule,
Ju lõppend õõ.
Maa ärkab vastu päevale,
Ja kihab töö.

Rõõm lauluga vastu võtab,
Laul ergutab kõrva ja meelt.
Naer huultel, nii noorterühm tõttab—
Töö ühtne ootab neid eel.

Kõik nukrus jäägu kõrvale,
Puls, kiirelt löõ!
Maa ärkab vastu päevale,
Ja kihab töö.

Brigaadina lööktööle astub
Komnoorterühm ühisel hool.
Töö ühine, laul ühes kostub.
Rõõm noorusel on igal pool.

Õlg joondub õla kõrvale,
Pea kõrval pea.
Maa ärkab vastu päevale,
Ja kihab töö.

Nii noorus meil õitseb ja elab,
Töös täieneb käsi ja silm.
Uus töösuhe ühte meid valab,
Neist võrsub uus töörahva ilm.

Nii vanemale põlvele
Uut kasvu toob.
Maa ärkab vastu päevale,
Ja kihab töö.

Ei rõõmu saa kuidagi hoida,
Kui löõb pioneeride trumm.
Uus vahetus võrsub, võid leida,
Et meel julge, kindel neil samm.

Laul kõlab kaasa sammule,
Trumm, takti löõ!
Maa ärkab vastu päevale,
Ja kihab töö.

Nii sammume rõõmsasti vastu
Me elule, selge meil siht.
Töö armastus ühte melle suhtub,
Ei heiduta ükski meid õht.

Silm lahti tööle, armute,
Puls, kiirelt löõ!
Maa ärkab vastu päevale,
Ja kihab töö!

Tõlkinud V. R.

Karjakasvatus

Üks teedest jõukale kolhoosilisele elule

Üheks tähtsamaks ülesandeks, mis kolhoosilise valmistuse kõrgemale järjele tõstmise ja jõuka elu loomise teel ees seisab, on karjakasvatus. Kui veel arvesse võtta seda, et meil vähemusrahvuste kolhoosides, nagu näiteks Krasnogvardeiski, Volossovo, Punase-Struugi ja teistes raioonides, andis klassivaenlane möödunud aastal tugeva hoobi just karjakasvatusele, siis nõuab meilt karjakasvatus erilist tähelepanu. Kõik meie püüded olgu partei ja nõukogude valitsuse otsust — *igal kolhoosnikul olgu oma lehm* — ellu viia, sest see on üks teedest jõukale elule.

Kui tööstuses on igal masinaosal, igal telliskivil suur tähtsus, siis sotsialistlikus põllumajanduses on igal uuel lehmäl, igal uuel vasikal seda suurem tähtsus, see näitab töötavate hulkade käekäigu paranemist ja tunnistab sotsialistliku valmistuse kasvu. Naiskolhoosnikul ja naistöölisel sovhoosides on karjakasvatuse suur ülesanne täita. Ehk küll naistöoline ühes meesseliliselega kõikidest põllumajandusliku valmistuse protsessidest osa võtab, langeb töö ja vastutus looma- ja sealaudas suuremalt osalt naiste õlgadele. Teadlik, heatahtlik, aus ja tähelepanelik suhtumine oma tööle — on loomakasvatuse edenemise pandiks. Pundusi aga on karjakasvatuse alal väga palju.

Millele on tarvis loomakasvatuse erilist tähelepanu pöörata.

Esiteks, vaja teada viimse peensuseni, mis sünnib lehma-, vasika- ja sealaudas. Tarvis teada iga lehma, vasika, sea tervislikku seisukorda. Iga väiksema haigestuse puhul vaja teatada zootehnikule, agronoomile, loomaarstile ehk loomalauda juhatajale, et haiget looma tervetest õigel ajal lahutada ja talle vastavat arstimist anda. Haigete loomade eraldamine tervetest päästab terved haigestumise hädahohust.

Kas meil pole küllalt juhtumisi, kus selle tähtsa reegli mittetäitmise tagajärjel suur hulk loomi lõpevad. See on seletatav ainult sellega, et ei täideta loomade tervishoiu elementaarsemaid nõudeid. Suhtumine oma kohustustele on pealiskaudne.

Milgi tingimusel ei või kümnepäevaseid, kuuseid ja pooleaastaseid vasikaid ühes hoida. Samuti ei või ühes jalutama lasta tugevaid ja nõrku loomi. Vastasel korral on ribikontide, jalgade ja teised vigastamised õige sagedased.

Talve tulekuga on tarvis kõik abinõud käsile võtta, et loomalauta soojaks teha. Kõik loomad peavad olema soojas laudas. Kas vähe hukub vasikaid ja teisi noori loomi külmetamise tagajärjel! Kas vasikale või põrsale on palju vaja? Ühes Siberi suure sovhoosis jäeti vasikad öösel välja. Tuli kange vihm, külm tuul ja vaatamata sellele, et oli juulikuu, kaotas kolhoos 10—12 päeva jooksul 20% vasikatest. Ka suured loomad kannatavad väga külma käes, kui nad on külmades lautades. Külmas laudas tarvitab loom palju rohkem toitu, millest suur osa läheb tal oma keha soendamiseks. Iga inimene teab seda oma praktikast, kui näiteks tõotad külma käes, siis tahad rohkem süüa. Iseäranis tähtis on loomi sügisel õigel ajal sooja ruumi asetada, sest sügisel võib loom kergesti külmetada.

Sügisel on vaja vasikate laut lehmalaudast eraldi valmis korraldada, mustusest puhastada, desinfitseerida, kõige tarviliku inventariga varustada, ahjud parandada jne. Iseäranis õrnad on vasikad kuni 10—20 päevani, selle vanuselt haigestub vasikaid kõige rohkem ja see seletub sellega, et me küllalt kultuuriselt, küllalt tähelepanelikult ei oska nendega ümber käia, ei mõista neile vastavaid tingimusi luua. Sellest järeldub, et me peame loomade eluruumid, iseäranis vasikate laudas, soojad hoidma ja kõik tervishoiu nõuded täitma.

Iseäranis vaja valvata selle järele, et inimesed, kes haigeid loomi ravitsevad ehk nendega kokku puutuvad, ei käiks tervete loomade juures. Ei või lubada kellelegi, kes haigete loomadega kokku puutunud, ilma riiete ja käte desinfitseerimata tervete loomade lauta astuda.

Loomalaudas, iseäranis vasikate laudas peavad olema vastavad nõud, soe vesi jne. Ei tohi terveid ja haigeid loomi ühest nõust joota. Kõikides lautades peavad olema erilised toobrid vee jaoks, sest ei tohi talvel joota loomi külma kaevuveega. Vahetevahel on vaja nõud keeva veega üle pesta ja neid tuliste kividega autada, vastasel korral võivad nõud saada haiguseidude levitajateks. Kaevud tarvis hoida puhtad, et nende ümber ei oleks muda, sõnnikut, et must vesi ei voolaks tagasi kaevu. Loomi vaja joota puhta veega. Näiteks eesti kolhoosis „Edasi“, Kikeerinos, joodetakse suvel loomi seisva vee lombist, mis täitsa lubamata.

Kui puhas laut seest ka ei oleks, aga kui tema ümber on sõnnikut, pori ja igasugust muud mustust, siis ei lähe see mitte karistamatalt mööda, sest kui lauda ümber on mustus, siis on seal ka haiguseidude koht, kust igasugused haigused satuvad loomalauta.

Loomalauda tööde kohta vaja välja töötada kindel plaan, millal ja kuidas toita, joota, loomi ja lauta puhastada jne ning kindlasti sellest korrast kinni pidada. Mitteõigeajaline jootmine, söötmine ja jalutamalaskmine viib looma seisukorra halvemisele ja produktiivsuse langemisele, s.t loom annab vähem piima, noored loomad kasvavad visalt, on kõhuhaiged jne.

Distsipliin loomalaudas on edu pant.

Vasikaid vaja joota värskes sooja piimaga, mille temperatuur on 35—38° C järele. Vaja hoolega jälgida loomade, iseäranis vasikate seedimise järele. Juhtub, et kõht on korrast ära — peab üks ehk kaks söögi-korda vahele jätma. Vasikaid vaja sööta mitte harvem kui 4 korda päevas. Ühelt toidult teisele viimist on tarvis teha ettevaatlikult, pikkamisi, et harjutada looma seedimist. Vasikaid pole hea küttes hoida, nad peavad laudas lahti olema. Hea ja sooja ilmaga peab neid jalutama laskma.

Need on peanõuded, mis karjatalitaja peab silmas pidama, sest sellest oleneb karjakasvatuse edu.

Agronoom S. Kostin.

Sõnumid

Poliit-massiline töö kõrgemale järjele!

„Jaan Kreuksi“ nimelises kolhoosis, Volossovo raioonis, kus majanduslik olukord on kaunis kõrgel, seisab poliit-massiline töö, iseäranis töö naiste seas, lubamatu madalal järjel.

Siiasaadik pole laste ühiskondlikule kasvatusele alust pandud — siin puudus suvel lasteplats ja siiasaadik pole lasteaeda organiseeritud, mille tõttu naiste tööjõudu ei saa täielikult ära kasutada.

Ka oma häälekandjat „Naistöolist ja -kolhoosnikku“ ei tellita viimasel ajal, mille tõttu naisseltsiliste poliitiline silmaring on kitsas, me ei näe naisseltsiliste hulgas sotsialistlikke töömeetodeid, nagu sotsvõistlus ja lõõktöö, ei näe ka valmistuses uuemaid otstarbekohasemaid töövõtteid.

See on seletatav kõik sellega, et siin

puudub naisteaktiiv, kes seda tööd juhiks ja edasi tõukaks. Kuid tingimused poliit-massilisele tööle on siin olemas: siin leidub jõudu, keda võiks aktiivis ära kasutada, siin töötab, näiteks, seltsiline Neitu, kel selles töös vastav ettevalmistus ja kogemused, kuid kellelt me senini ei näe vastavat tööd.

Niimoodi edasi kesta ei või. Tuleb viibimata luua naisteaktiiv, kes kindla kava oma töös välja töötaks ja seda kohe hakkaks teostama. Vaja eraldada ajakirjanduse tellimise organisator, kes hoolitseks selle eest, et igal naiskolhoosnikul oleks tema häälekandja „Naistöoline ja -kolhoosnik.“ Tuleb viibimata eraldada kirjasaatja, kes oma ajakirjaga sidemesse astuks.

Naiskolhoosnik.

Poliit-massiline töö V. Kingissepa nimelises E. T. Haridusmajas Leningradis

E. T. Haridusmajas on poliit-massilisele tööle naiste hulgas algus pandud. Tehaste ja kolhooside vahelise sideme loomiseks on organiseeritud sidebüroo. Selle töö organisatoriks on valitud seltsiline Netti Kuusk. Et sidebüroo töö on vilja kannud, seda näitavad korraldatud ülelinnalised naistöolistite koosolekud, millistest naisseltsilised aktiivselt osa võtavad. Neil koosolekutel on peale organisatsiooniliste küsimuste käsitatud üld-poliitilisi küsimusi ja ette kantud arstilisi loenguid. Oktoobrikuu päevadel korraldas sidebüroo naiskolhoosnikkude ja naistöolistite vahelise sidekonverentsi, kus arutati kolhooside kindlustamise küsimust, ajakirjanduse ja usu-

vastast küsimust, kus sidemes fashismi diktatuuriga valgustati naistöolistite seisukorda valgus Eestis. Naiskolhoosnikkudega korraldati ekskurssioone tehastesse ja muuseumidesse. 7. novembril võtsid naiskolhoosnikud ülelinnalisest demonstratsioonist osa.

Haridusmaja juures töötavad I ja II astme sanitaarringid arsti Ella Luha juhatusel. Teise astme sanitaarring lõpetab varsti oma õppuse ja lõpetajad saavad vastavad tunnistused.

Haridusmaja naisseltsilised kutsuvad kolhoosi naisseltsilisi nende kogemusi poliit-massilises töös eeskujuks võtma.

Naistöoline.

ARSTITEADUS**Trahooma (silmamarmajaigus)**

Kes ei ole kuulnud trahoomast, silmahäigusest, mida tihti nimetatakse veel marjadeks? See haigus pole mitte vähem levinud kui süüfilis või tuberkuloos (tiisikus). Tervest reast silmahäigustest, mille tagajärjeks nägemise kaotus, on NSV Liidus trahooma võitnud esimese koha. Iseäranis võtab ta maad seal, kuhu arstiabi veel vähe tunginud, s. o. kultuurselt mahajäänud nurkades. Suur protsent trahoomahäiged leidub ka maal eestiaste hulgas, näiteks Volossovo raioonis on eesti kolhoosides trahoomahäigete protsent kuni 70-ni tõusnud. Harilikult löövad maainimesed niisuguste häiguste, nagu trahooma, süüfilis ja teised, peale käega, sest nad ei kutsu esile valu ega takista tööd. Alles siis imutakse arsti juurde, kui nende häiguste tagajärjed päevavalgele tulevad, ning kui haiget on raske täielikult päästa.

Seesugused häigused kisivad paremaid jõud socialistliku ehitustöö väerinnalt kõige paremal momendil. Selle tagajärjel näeme paljuid, veel noori oma aastate kui ka tööjõu poolest, invaliidide ridades.

Raske on iga häigis, mis inimese liikumise- kui ka töövõimetuks teeb, kuid veel raskem on, kui inimene, täis elurõõmu ja jõudu, kaotab silmanägemise. Kes sündimisest seda kaotanud, ei kannata selle all nii, sest talle on võõrad need tunded, mis nägemisega seotud. Kinnitada võivad seda ainult need, kes silmanägemise vanemas eas kaotanud.

Teadusele on kuni viimase ajani tundmata pisilane, kes tekitab trahoomat, kuid kindel, et ta on väga külgehakkav. Häigus levib mäda kaudu, mida trahoomat põdeva inimese silma ilanahk eritab ning mis milgi kombel terve inimese silma satub. Sellest järeldub, et häigust saada võib lähedal kokkupuutumisel haigega. Näit. ühel padjal magades, ühte käterätti tarvitades, ühest kausist silmi pestes ja muude ühiste asjade kaudu, mida haige oma käes on hoidnud, kuna ta nende kätega enne silmi on hõõrunud. Inimestel on paha komme silmi hõõruda, isegi pesemata kätega.

Häigus väljendub selles, et haige silmaaugu seestpoolt (vastu silmamuna) katva ilanaha peale ilmuvad hallkollased terad või rakud, mis tuletavad konnakude meelde. Neil on omadus tungida sügavale ilanaha all olevasse laugu toetavasse krõmpsluusse. Sellejärele muutuvad nad (lõhkevad, ilmuvad ümberkaudsetesse kihtidesse) ja jätavad järele armid.

Armid muudavad ilanaha ja krõmpsluu väljanägemise ja ehituse, teevad nad konarlisteks, tõmbuvad kokku, nii et silmalaud muudavad oma õige oleku ning paistetavad künataolistena. Seejuures keevavad lau ääred end ühes silmaripsmetega vastu silmamuna, mille tagajärjel ripsmed, silma pilgutamise juures, silma läbipaistvat osa hõõruvad (seilest tuleb see rahva hulgas käiv ütetus: „karv kasvab silma“). Silma kattev ilanahk saab ärritatud ning omandab põletiku, kattub halli, vaevalt märgatava korruga. Sellele korrale tekiavad mädarakud, mis paranedes omakorda jätavad täiesti läbipaistmatud armid (kae) ja teevad inimese pool- ehk pärispimedaks.

Otsusele tulles, et trahooma on kuri häigus ja nõuab palju ohvreid, tarvis ütelda paar sõna selle kohta, kuidas teda ära hoida.

1. Tarvis ihu, riided kui ka asemeriided puhtad hoida.
2. Igaühel olgu oma käterätik, padi ja tekk.
3. Mitte hõõruda silmi, iseäranis pesemata kätega.
4. Mitte teretada silmahäiged kättpidi.
5. Iga väikse punetuse ehk kirvenduse puhul silmas, kui ka mäda ilmumisel hommikuti, pöörduda arsti poole. Arsti juurde vaja rutata, sest kui silmamunadele armid tekivad, on võimalik silmanägemist päästa, kuid pärast on juba hilja.

Ei või salata, et arstimine on tüütav, nõuab palju kannatust ja kestab kaua (küüd ja aastad), kuid ta toob parandust.

Pimedaks aga jäävad need, kes ei arsti.

Arst Ella Luht.

Vastutava toimetaja k.-t. S. Allermann. Väljaandja: „Külvaja“ kirjastus (изд. „Кюльвая“)

Ответственный редактор: С. Аллерман.

Технический редактор: С. Кирш.

Издание № 152. Сдано в набор 2/XI 1933 г. Подписано к печати 23/XI 1933 г.

Формат 74 × 105. 1 1/4 печ. листа. Кегль 10. 1 печ. лист 83.688 зн. Всего 1 8360 зр.

Изд. «КЮЛЬВАЯ», Ленинград, 31, ул. 3-го Июля, 48.

Ленгортлит 26349 Тираж 2000 экз. Заказ № 4596.

Тип. „Кюльвая“, Ленинград, ул. Дзержинского 49.

Изд. „Кюльвая“.

Sul on võimalus saada maksuta 12 raamatut!

1934. aasta „EDASI“ tellijad
saavad maksuta huvitava

RAAMATUKOGU

Kõik „EDASI“ aasta ja poolaasta tellijad saavad 1934. a. kestel hinnata kaasandena järgmised raamatud:

I poolaasta tellijad saavad:

6 raamatut:

1. Jaanuar — Lenini surma 10. aastapäevaks.
2. Veebruar — Ed. Bökler — Õpi tundma enda vaenlast, et teda võita. (Tehnika tulevases sõjas.)
3. Märts — Madis Lepik — Valitud vested.
4. Aprill — Kolhoosi näitelava. — Kogu pilke- ja naljaetendusi maa näitelavale.
5. Mai — A. Sagittarius — Eelsammuvate kogemused. (Paremad kolhoosid kevadkülvil ettevalmistusel.)
6. Juuni — L. Saarts — „Uued inimesed“ (ilukirjanduslikke kirjeldusi).

II poolaasta tellijatele saadetakse:

6 raamatut:

7. Juuli — Ed. Bökler — Taimede elu ja teadus. (Populaar-teaduslik kirjeldis.)
8. August — A. Ossip — Kõrge viljasaak on jõuka elu alus. (Materjalid eesti kolhoosidest)
9. September — N. Jürison — Nõukogude Liidu loodulikkud rikkused. (Populaar-teaduslik kirjeldis)
10. Oktoober — K. Trein — „Uued novellid“.
11. November — Fr. Rullinkov — Elekter ja raadio. — Algmõisted ja praktilised juhatused.
12. Detsember — Vene nõukogude luuletajate paremate teoste kogu (luuletused).

Aastatellijad saavad kõik 12 raamatut.

Nimetatud raamatud saavad ainult „EDASI“ tellijad.

Üksikmüügile need raamatud ei lähe!

1934. aastal ilmub „EDASI“ iga päev.

Tellimisehind: 12 rubla aastas, 6 rubla poolaastas.
1 kuu peale 1 rubla.

Rutake tellimistega!

Tellimisi võtavad vastu kõik kohalikud postiosakonnad, kirjandjad, tellimiste organisaatorid ja „KÜLVAJA“ kirjastus.

„РАБОТНИЦА И КОЛХОЗНИЦА“ № 53.

(Ежемесячный журнал на эстонском языке).